

Tendenser på arbejdsmarkedet

Fremgang på arbejdsmarkedet er funderet på deltidsjob

Siden beskæftigelsesfremgangen begyndte i 2013, er der skabt omkring en kvart million lønmodtagerjob. En stor andel af disse nye job er deltidsjob, hvoraf mange har en ugentlig arbejdstid på under tyve timer. Selvom deltidsjob generelt fylder mere i dag, så er det ikke tilfældet for alle grupper. Det er især unge ufaglærte, som i højere grad arbejder deltid i dag. Omvendt er deltidsjob blevet mindre udbredt blandt faglærte.

af senioranalytiker **Emilie Agner Damm** og
stud. polit. **Marie Lund Andersen**

9. januar 2020

Analysens hovedkonklusioner

- Mens det samlede antal af job i Danmark er steget med 7,6 pct. fra 2013 til 2018, er antallet af deltidsjob med en ugentlig arbejdstid under 20 timer steget knap 16 pct. Deltidsjob fylder dermed mere på det danske arbejdsmarked i dag end for seks år siden.
- Selvom deltidsjob generelt fylder mere på arbejdsmarkedet i dag end i 2013 er det ikke tilfældet for alle grupper af lønmodtagere. Det er især unge ufaglærte, som i højere grad arbejder deltid i dag. Det gælder på tværs af herkomst.
- Omvendt er deltidsjob blevet mindre udbredt blandt personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Kan man øge arbejdstiden for de personer, der arbejder under 20 timer om ugen, er der et væsentligt arbejdskraftpotentiale. Lykkes det f.eks. at øge deres arbejdstid med fem timer om ugen, vil man kunne øge beskæftigelsen med ca. 30.000. personer.

Kontakt

Senioranalytiker
Emilie Agner Damm
Tlf. 33 55 77 15
Mobil 27 35 85 95
ead@ae.dk

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Mere end 100.000 flere deltidsjob på fem år

Beskæftigelsen er måned efter måned steget siden foråret 2013. Frem til september 2019 var der skabt ca. 250.000 flere job. En stor del af disse job er deltidsjob. I denne analyse undersøger vi jobfremgangen fordelt på arbejdstid. Der findes detaljerede oplysninger om beskæftigelsesforhold frem til 2018. Analysen dækker derfor perioden fra 2013-2018.

I 2018 var 524.000 personer beskæftiget i et job med en ugentlig arbejdstid under 20 timer om ugen. Derudover har ca. 590.000 beskæftigede en arbejdstid på mellem 20 og 35 timer om ugen. Endelig er der ca. 1,5 mio. beskæftigede på fuld tid. I perioden er der både blevet skabt flere fuldtidsjob og deltidsjob. Samlet er beskæftigelsen steget med knap 190.000 fra 1. kvrt. 2013 til 1. kvrt. 2018, heraf 86.000 fuldtidsjob og 105.000 deltidsjob. Det fremgår af tabel 1.

	2013	2018	Ændring (pers.)	Ændring (pct.)
		1.000 personer		Pct.
0-20 timer	453,1	524,1	71,0	15,7
20-35 timer	558,9	593,4	34,5	6,2
Over 35 timer	1.477,5	1.563,3	85,8	5,8
I alt	2.509,5	2.699,4	189,9	7,6

Anm: Personer registreret med 0 timers beskæftigelse er ikke vist i tabellen. Se boks 1 for metode og afgrænsning.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Den relativt største fremgang er sket i job med en ugentlig arbejdstid under 20 timer. Deltidsjob fylder dermed lidt mere på arbejdsmarkedet i dag end for seks år siden. I denne analyse er det undersøgt, hvem der i høj grad er beskæftiget i deltidsjob med en ugentlig arbejdstid under 20 timer.

Der kan være mange grunde til at arbejde på deltid, og det er især udbredt blandt enkelte grupper på arbejdsmarkedet. F.eks. er det oplagt, at studerende ikke arbejder på fuld tid. Desuden vil de fleste fleksjobbere arbejde relativt få timer. Antallet af deltidsjob på under 20 timer er steget med 71.000 job. Renser vi tallene for studerende og fleksjobbere, så har der været en stigning på 24.400 nye deltidsjob under 20 timer om ugen. Det fremgår af tabel 2.

Stigning i deltidsjob 0-20 timer	71.000
Studerende	21.500
Fleksjobbere	25.200
Resterende	24.400

Anm: Personer registreret med 0 timers beskæftigelse er ikke vist i tabellen. Se boks 1 for metode og afgrænsning. Tallene er afrundet
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Stigningen i antallet af fleksjobbere med en ugentlig arbejdstid under 20 timer skyldes i høj grad fleksjobreformen fra 2013. Den gjorde det muligt for fleksjobbere på den nye ordning at få et fleksjob med en arbejdstid på helt ned til få timer ugentligt. I resten af denne analyse udelades studerende og fleksjobbere.

Lønmodtagernes sammensætning kan være en del af forklaringen på flere deltidsjob

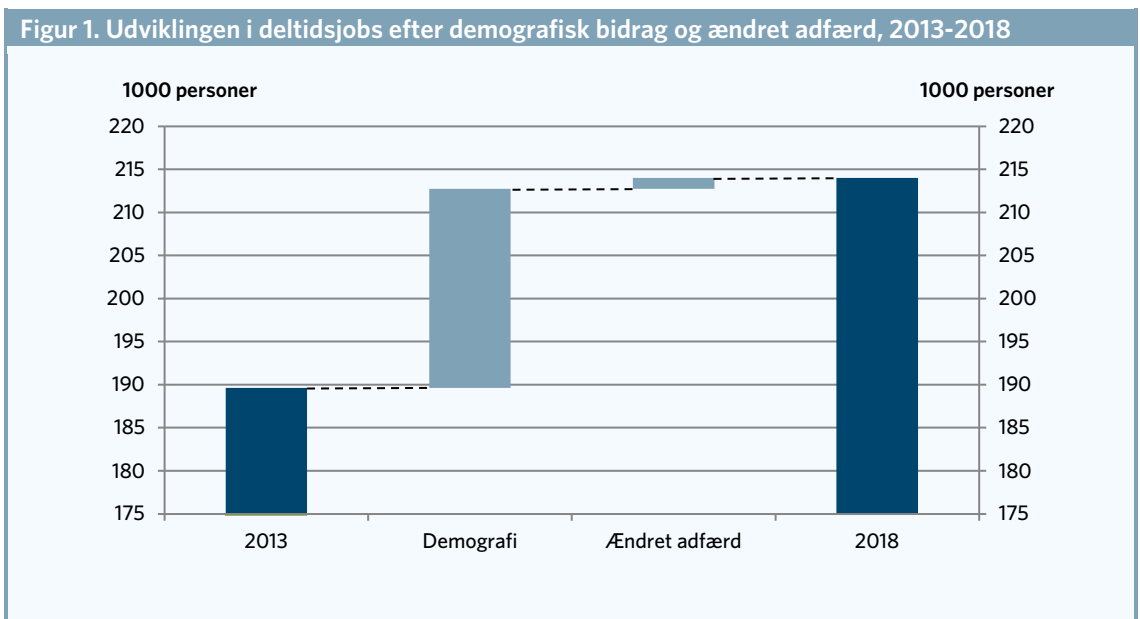
Stigningen i deltidsjob skyldes bl.a., at vi har set en stor beskæftigelsesfremgang i nogle af de brancher, som i høj grad ansætter deltidsansatte. Det gælder f.eks. inden for handel og service.

Der er stor forskel på, hvilke grupper på arbejdsmarkedet, der har tilbøjelighed til at arbejde i et deltidsjob med en ugentlig arbejdstid under 20 timer om ugen, og denne forskel kan i nogen grad forklares med typen af arbejde, lønmodtageren udfører. Det er f.eks. langt mere udbredt at arbejde få timer som rengøringsassistent eller ansat i et supermarked, end det er som læge eller tømrer. AE har tidligere vist, at kvinder, unge og ufaglærte er overrepræsenterede inden for deltidsjob. Det samme gælder for personer med anden etnisk baggrund end dansk. Disse grupper af lønmodtagere er ligeledes overrepræsenterede i de brancher, hvor deltidsjob er mest udbredt.

Når der er sket en stigning i antallet af lønmodtagere med deltidsjob, kan forklaringen enten være, at der har været en stigende efterspørgsel på de "typer", som oftest arbejder deltid, eller at lønmodtagerne i højere grad arbejder deltid. Den første forklaring er altså, at der er kommet flere af en given type lønmodtagere, mens den anden forklaring skyldes, at en gruppe af lønmodtagere har ændret den hyppighed, hvormed de arbejder deltid.

For at kunne forklare det stigende antal deltidsbeskæftigede, opdeles udviklingen fra 2013 til 2018 derfor i to bidrag: Det demografiske bidrag til udviklingen (dvs. at der er kommet flere lønmodtagere af en given type) og den ændrede adfærd (dvs. at en given type har ændret adfærd). Se mere i boks 1.

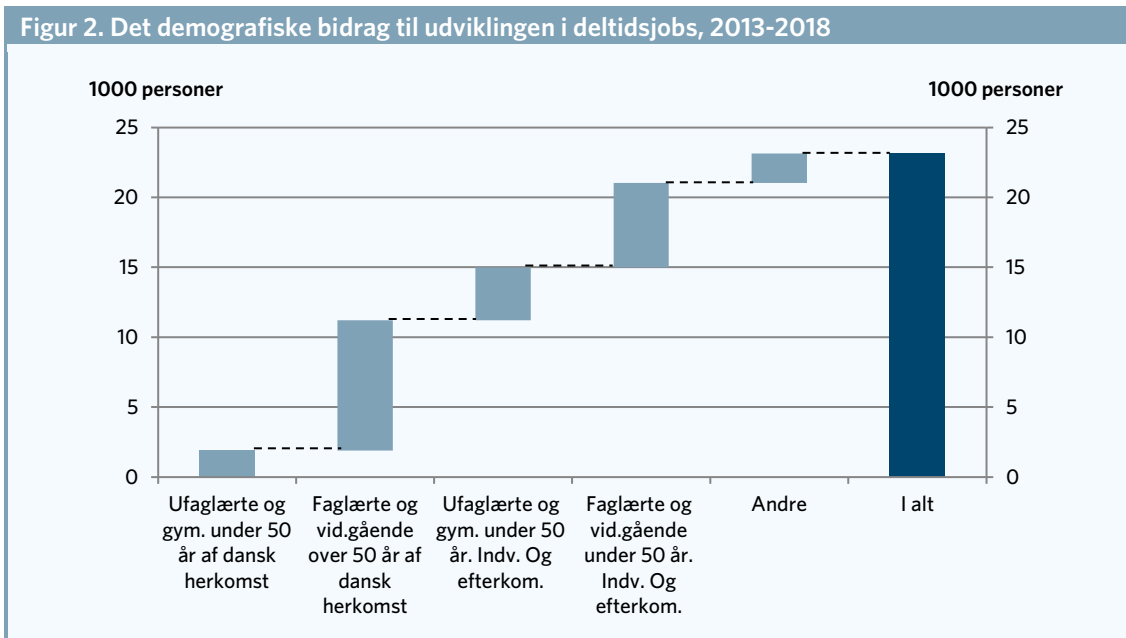
Udviklingen i antallet af lønmodtagere med en ugentlig arbejdstid under 20 timer er fordelt efter bidrag i figur 1. Her ses det, at omkring 23.000 af stigningen skyldes den demografiske udvikling, altså en ændret sammensætning af lønmodtagerne. Kun omkring 5 pct. af udviklingen kan forklares ved en ændret adfærd fra 2013 til 2018.

Anm: Førsteaksen er forskudt op til 175 for bedre at kunne illustrere bidragene. Eksklusive studerende og fleksjobbere. Personer registreret med 0 timers beskæftigelse indgår ikke i beregningerne til figuren. Se boks 1 for metode og afgrænsning. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

¹ Se f.eks. <https://ae.dk/analyser/stor-stigning-i-stillinger-paa-mindre-end-20-timer-om-ugen>

Umiddelbart skyldes fremgangen i deltidsjob, at der er kommet flere lønmodtagere af de typer, som ofte arbejder få timer. Figur 2 viser, hvilke typer af lønmodtagere, der især er kommet flere af siden 2013. Der er kommet flere lønmodtagere i alle grupperne, men det er især personer over 50 år med en erhvervs-kompetencegivende uddannelse, som driver den demografiske udvikling. Det vil altså sige, at der antalsmæssigt er sket den største stigning i denne gruppe.

Anm: Eksklusive studerende og fleksjobbere. Personer registreret med 0 timers beskæftigelse indgår ikke i figuren. Se boks 1 for metode og afgrænsning.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 1. Demografi og adfærd

For at vise, hvad der skyldes henholdsvis det demografiske bidrag og den ændrede adfærd, er det beregnet, hvor mange deltidsansatte, der ville have været, hvis adfærden havde været som i 2013. Det er beregnet ved at holde andelen af deltidsbeskæftigede i 2013 fast. Disse andele er beregnet på tværs af køn, aldersgrupper, uddannelsesniveau og etnicitet.

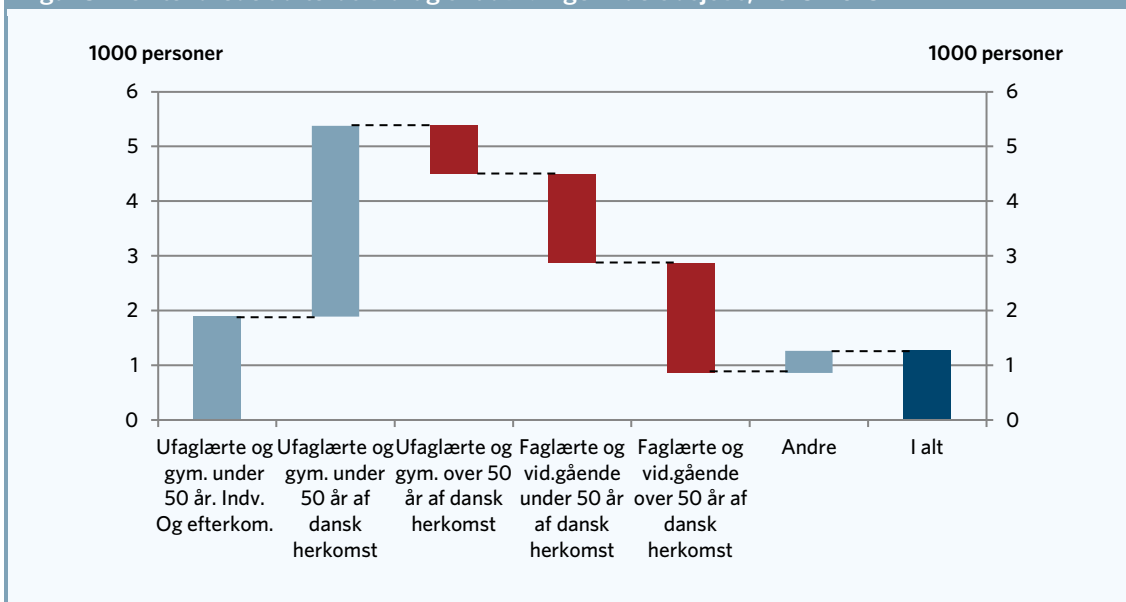
Andelen af deltidsbeskæftigede i 2013 ganges da med antallet af personer inden for samme køn, alder, uddannelsesniveau og etnicitet i 2018. På den måde finder man det antal personer inden for hver befolkningsgruppe, der ville arbejde deltid i 2018, hvis adfærden havde været den samme som i 2013. Man holder således adfærden fra 2013 konstant og lader demografien udvikle sig, som den rent faktisk har gjort.

Flere ufaglærte arbejder deltid

Den ændrede adfærd synes at udgøre en lille del af den samlede udvikling, når man ser på figur 1. Dette skyldes en række modsatrettede effekter blandt forskellige befolkningsgrupper, som samlet går i 0. Det er derfor interessant at undersøge adfærdsændringerne for de enkelte grupper. Dette er gjort i figur 3.

Der er i dag flere af de unge ufaglærte på arbejdsmarkedet, som arbejder deltid med en ugentlig arbejdstid under 20 timer end tidligere. Det gælder for ufaglærte unge af både dansk og udenlandsk herkomst. Det gælder i øvrigt primært for kvinder. Til gengæld er der færre blandt gruppen med en faglært uddannelse eller videregående uddannelse, der arbejder under 20 timer end tidligere.

Figur 3. Den ændrede adfærds bidrag til udviklingen i deltidsjobs, 2013-2018

Anm: Eksklusive studerende og fleksjobbere. Personer registreret med 0 timers beskæftigelse indgår ikke i figuren. Se boks 1 for metode og afgrænsning.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Arbejdskraftpotentiale i at øge arbejdstiden for deltidsansatte

Eftersom denne analyse er foretaget på registerdata, er det ikke muligt at udlede, hvorfor personerne arbejder deltid. Årsagerne kan være mange: Nogle har måske taget et deltidsjob, fordi de ikke kunne finde et fuldtidsjob, mens andre arbejder på deltid, fordi det passer godt ind i deres livssituation, f.eks. pga. småbørn i familien.

FH har tidligere vist, at op mod 150.000 ikke-studerende beskæftigede ønskede at arbejde mere, end de gjorde. Fra tidligere AE-analyser ved vi, at mange af de deltidsansatte arbejder inden for nogle af de brancher, hvor virksomhederne melder om mangel på arbejdskraft. Det gælder f.eks. inden for rengøring, handel samt hotel og restauration. Der ligger derfor et potentiale for virksomhederne i at øge de deltidsansattes arbejdstid. I tabel 4 ses den gennemsnitlige arbejdstid for personer, der hverken er studerende eller i fleksjob.

Tabel 3. Gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, 2018 (1. kvrt.)

	Gennemsnitlig arbejdstid
Under 20 timer om ugen	10,1
20-35 timer om ugen	30,0
Over 35 timer om ugen	38,3

Anm: Eksklusive studerende og fleksjobbere. Personer registreret med 0 timers beskæftigelse indgår ikke i figuren. Se boks 1 for metode og afgrænsning. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Personer i gruppen, som arbejder under 20 timer ugentligt, har en gennemsnitlig arbejdstid på 10 timer om ugen. Personer, der arbejder mellem 20 og 35 timer om ugen, arbejder i gennemsnit ca. 30 timer, mens personer på fuld tid i gennemsnit arbejder 38 timer om ugen. Hvis man kan øge arbejdstiden for nogle af dem, der arbejder deltid, er der et stort arbejdskraftpotentiale. Det er vist i tabel 5.

Tabel 4. Arbejdskraftpotentiale			
	Case 1: Alle under 20 timer øger med 1 time	Case 2: Alle med under 20 timer øger med 5 timer	Case 3: Alle under 20 timer imi- terer 20-35 timer
	1.000 fuldtidspersoner		
Arbejdskraft- potentiale	5,8	28,9	114,4

Anm: Eksklusive studerende og fleksjobbere. Personer registreret med 0 timers beskæftigelse indgår ikke i figuren. Se boks 1 for metode og afgrænsning. De eksakte værdier i tabel 4 afhænger af, hvordan timetallet beregnes. Der er foretaget en række følsomhedsanalyser, som alle viser, at en øget arbejdstid i de tre forskellige tilfælde vil give en øget fuldtidsbeskæftigelse på omtrent de angivne værdier.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Kan man øge arbejdstiden med blot én time ugentligt for alle de, der arbejder under 20 timer om ugen, og som hverken er studerende eller i fleksjob, vil det øge beskæftigelsen med knap 6.000 fuldtidspersoner. Øger man arbejdstiden med 5 timer ugentligt for alle, der i dag arbejder under 20 timer om ugen, vil det øge beskæftigelsen med 29.000 fuldtidspersoner. I det tredje scenarie ændres den gennemsnitlige arbejdstid for dem, der i dag arbejder under 20 timer om ugen til at svare til den nuværende gennemsnitlige arbejdstid for mellemgruppen (dvs. dem, der i dag arbejder 20-35 timer om ugen). Det vil øge beskæftigelsen med hele 114.000 fuldtidspersoner.

De tre scenarier viser, at man ved at øge arbejdstiden for personer, der allerede er i beskæftigelse, vil kunne øge arbejdsudbuddet markant.

Eftersom stigningen i deltidsjob især skyldes, at flere unge ufaglærte har øget deres tilbøjelighed til at arbejde deltid, kan uddannelse være en del af løsningen. Udover at uddannelse kan øge antallet af timer på arbejdsmarkedet, øges sandsynligheden for at være i beskæftigelse nemlig også, hvis man som ufaglært tager en faglært uddannelse. Det bidrager således positivt til både arbejdsudbuddet og samfundsøkonomien, hvis der investeres i at give de unge ufaglærte en uddannelsesindsats.

Boks 2. Sådan har vi gjort

Lønmodtagere: Antallet af lønmodtagere er opgjort samlet, således at alle lønmodtagere er medregnet uanset arbejdstid. Det gælder også personer, hvis primære beskæftigelse er selvstændige, men som ved siden af har et lønmodtagerjob. Personer medregnes kun som lønmodtagere den del af måneden, som deres ansættelsesforhold løber over. Hver person kan dermed kun indgå i beskæftigelsen et sted pr. dag. For personer med flere job er den primære beskæftigelse valgt ud fra antallet af dage, beskæftigelsen løber over. Hvis en person har flere job med lige lange ansættelser, vælges det job med flest løntimer. Har en person flere ansættelser med lige mange løntimer, vil det job med den højeste løn blive vægtnet som det primære job. Denne opgørelsesmetode følger DST's opgørelse af lønmodtagere.

Arbejdstid: Den ugentlige arbejdstid er beregnet ud fra det gennemsnitlige timeantal pr. dag i de dage, som ansættelsen har været i den enkelte måned. Den angivne arbejdstid er arbejdstiden i det primære job. Inddelingen i arbejdstid er dannet på baggrund af oplysninger i DST's register for lønmodtagerbeskæftigelse. Det registrerede antal timer er derfor *betalte* timer, hvilket i nogle tilfælde kan afvige fra antallet af lagte timer. For personer, der har betalt fravær, vil den betalte del af deres fravær indgå i antallet af betalte timer. Ubetalt fravær indgår derimod ikke i opgørelsen. På samme måde er der også en forskel mellem antallet af betalte timer for personer, der har betalt overarbejde og personer, der ikke har. For personer med ubetalt overarbejde, registreres de ekstra timer ikke, eftersom der ikke betales for dem. For personer med udbetalt overarbejde registreres det antal af timer, som der betales for. Det betyder også, at en person som f.eks. får dobbelt takst for overarbejdstimer, registreres med 2 betalte timer for hver overarbejdstime. Man kan derved komme til at overvurdere arbejdstiden for nogle personer.

Danmarks Statistik "lukker huller" i registret, hvis en person har været midlertidigt fraværende fra en arbejdsplads i mindre end 45 dage. Den registrerede arbejdstid for disse ansættelser er 0 timer. Derfor er beskæftigede med 0 timer holdt ude af opgørelsen over arbejdstid, så man ikke fejlfortolker disse personer som havende en meget lav arbejdstid.

Arbejdstiden er inddelt i intervaller efter den gennemsnitlige arbejdstid pr. dag. Den gennemsnitlige arbejdstid pr. dag er fundet ved at dividere antallet af betalte timer med antallet af dage, som ansættelsen har været i den pågældende måned. Følsomhedsanalyser viser, at analysens konklusioner ikke ændres, afhængig af, om man beregningsteknisk opgør den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid pr. dag eller pr. måned samt om grænserne sættes ud fra en måned på 30 eller 31 dage. For at sikre, at personer ikke "hopper frem og tilbage" mellem de forskellige timeintervaller som følge af et forskelligt antal dage i hver måned, sammenlignes 1. kvartal med 1. kvartal.

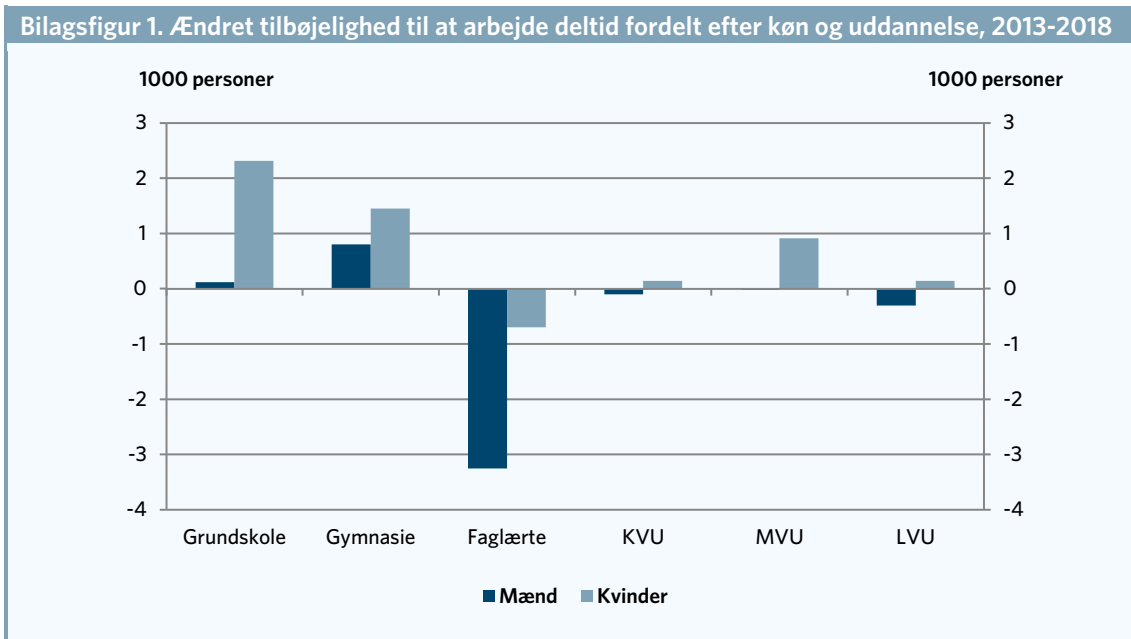
Fleksjob: I analysen betragtes alle personer, der ifølge Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings forløbsdatabase, DREAM, har været i fleksjob i en del af året, som fleksjobbere.

Studerende: Studerende er defineret som personer, der i den pågældende måned var i gang med en ordinær fuldtidsuddannelse ifølge DST's elevregister, KOTRE.

Uddannelse: Uddannelse er opgjort ultimo september året før ud fra DST's uddannelsesregister.

Den kontrafaktiske beregning af deltidsbeskæftigede i 2018 er beregnet ved at fastholde andelen af deltidsbeskæftigede fordelt på køn, alder, uddannelse og etnicitet i 2013. Disse andele, beregnet på hver af disse befolkningsgrupper, ganges på antallet af personer inden for samme befolkningsgruppe i 2018. Dette tal angiver, hvor mange deltidsbeskæftigede der ville have været i en given befolkningsgruppe i 2018 hvis andelen af deltidsbeskæftigede havde været den samme som i 2013. Det demografiske bidrag er beregnet ved det kontrafaktiske antal af deltidsbeskæftigede i 2018 fratrukket antallet af deltidsbeskæftigede i 2013. Den ændrede adfærd er beregnet ved det faktiske antal deltidsbeskæftigede i 2018 fratrukket det kontrafaktiske antal deltidsbeskæftigede i 2018.

Bilag

Anm: Den ændrede adfærd er beregnet ved det faktiske antal deltidsbeskæftigede i 2018 fratrukket det kontrafaktiske antal deltidsbeskæftigede i 2013. Personer med uoplyst uddannelses og/eller køn er ikke medtaget i figuren.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.